מחוון: מבחן מסכם – סוגיות חנוכה במסכת שבת: במה מדליקין ונר חנוכה

1. **חלק א (6 נק' לכל שאלה):** (1) ב – "מפני שהאור מסכסכת בהן" (לפי רש"י: האור נדעך וקופץ). "אין נמשכין אחר הפתילה" הוא הטעם של השמנים, לא של הפתילות. (2) ב – כך מסביר רבי ירמיה את טעמו של רב. (3) ב – מכאן גם שמי שמדליק צריך להיות מחויב במצווה. (4) ג – "ומדליק מברך שלש" (להדליק, נס, זמן); הרואה מברך שתיים. (5) ב – "בתר דבעיה הדר פשטה: נר חנוכה עדיף, משום פרסומי ניסא".

2. **חלק ב:**

(6) [8 נק'] (א) מה הטעם (ב) הוא סובר (ג) יותר (ד) מחפש, מקפיד. ניקוד: 2 לכל מילה.

(7) [7 נק'] עד שהשוק מתרוקן מאנשים. לפי רש"י, התרמודאים מוכרים עצים דקים ונשארים בשוק אחרונים, עד שאנשי השוק הולכים לבתיהם אחרי החשכה. ניקוד: 4+3.

(8) [8 נק'] כי מצוות נר חנוכה אינה מן התורה אלא מדברי חכמים (לפי רש"י), ובכל זאת מברכים "וצונו". רב אויא: מ"לא תסור"; רב נחמיה: מ"שאל אביך ויגדך". ניקוד: 2 לנימוק, 3 לכל תשובה.

(9) [7 נק'] "שאף הן היו באותו הנס": גם הנשים היו בסכנה וגם הן ניצלו. ניקוד: 4 לציטוט או לתוכן, 3 להסבר.

3. **חלק ג:**

(10) [8 נק'] (א) נר ביתו עדיף, משום שלום ביתו. (ב) נר ביתו עדיף, משום שלום ביתו. ניקוד: 4+4 (2 על ההכרעה ו-2 על הנימוק בכל אחד).

(11) [9 נק'] קידוש: "דתדיר" – מצווה שחוזרת כל שבוע. נר חנוכה: "משום פרסומי ניסא". רבא שאל, ואחר כך פתר ("הדר פשטה"): נר חנוכה עדיף. ניקוד: 3+3+3.

(12) [8 נק'] לפי רש"י: הנר של שבת, במקרה של אדם עני שאין לו כסף לשמן לשני נרות. שלום הבית: בני הבית מצטערים לשבת בחושך. ניקוד: 4+4.

4. **חלק ד:**

(13) [15 נק'] תשובה פתוחה. ראיות אפשריות: "אסור להשתמש לאורה" (שיעור 1); "עד שתכלה רגל מן השוק" – הזמן נקבע לפי האנשים ברחוב (שיעור 2); גם "הרואה" מברך (שיעור 3); "פרסומי ניסא" גובר על קידוש, אבל שלום הבית קודם לכול (שיעור 4). 15 נק': עמדה ברורה + שתי ראיות נכונות + התייחסות לשלום בית. 10 נק': עמדה וראיה אחת. 5 נק': עמדה בלי ראיות. הקשר בין הזמן "עד שתכלה רגל" לבין פרסום הנס הוא הסבר.

התשובות בשאלות הפתוחות הן כיוון; יש לקבל כל תשובה נכונה ומנומקת. פירושים מסומנים "לפי רש"י" או "הסבר".